

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦІ ВАГІТНИХ ЖІНОК ТА ЖІНОК, ЩО МАЮТЬ ДІТЕЙ ВІКОМ ДО 3 РОКІВ

Скляр Ю. О., студ. (гр. БТ-61, ФБТ КПІ ім. Ігоря Сікорського)

Анотація. Було розглянуто права вагітних та жінок, що мають дітей до 3 років, порівняно особливості та нюанси регулювання праці вагітних та жінок-матерів в Україні та Республіці Польща.

Ключові слова: правове регулювання, праця, охорона прав, вагітність, відпустка по догляду за дитиною, грошові виплати.

Abstract. The rights of pregnant women and mothers were reviewed and also specifics of legal regulation of working conditions for pregnant women and women who have children under 3 years old in Ukraine and Poland were compared.

Keywords: legal regulation, work conditions, rights protection, pregnancy, leave after childbirth, monetary payments.

Вступ. Законодавство України виділяє окрему групу працівників – жінок. Кодекс законів про працю України містить спектр прав для працюючих жінок. Варто зазначити, що окремою категорією є вагітні та жінки, у яких є діти віком до 3-х років [1].

Аналіз стану питання. На сьогоднішній день актуальною темою для вагітних та жінок, у яких є діти до 3 років є охорона прав, наявність гарантій і можливість використання правового механізму захисту власних прав.

З точки зору роботодавця вагітність співробітниці викликає масу проблем: необхідність пошуку заміни даного фахівця, виплати зарплатні та необхідних страхових внесків, тощо. Крім того, зростає ймовірність частих відпусток через хворобу. Тому деякі керівники іноді намагаються звільнити співробітницю, яка чекає дитину.

Однак трудове законодавство як України, так і Республіки Польща досить жорстко охороняє права вагітних, забезпечуючи їх певними пільгами та гарантіями, на меті у яких є охорона материнства та здоров'я.

Мета роботи: ознайомитися із правами вагітних та жінок, що мають дітей до 3-х років, порівняти особливості правового регулювання праці вагітних та жінок, у яких є діти віком до 3 років в Україні та Республіці Польща, встановити відповідність законодавства України вимогам міжнародних документів з даного питання.

Методики, матеріали та результати досліджень. Аналізуючи національне законодавство, а також закони Республіки Польща варто зазначити, що: жінки мають право на відпустку для догляду за дитиною, збереження робочого місця та стажу, на основі медичного висновку жінка може отримати відпустку у зв'язку з вагітністю та пологами, яка оплачується. Роботодавці не мають права давати

відмову жінкам у працевлаштуванні та зменшувати їм розмір зарплатні, пов'язуючи це з вагітністю або наявністю дітей. Допускається звільнення даної категорії жінок лише у випадку повної ліквідації організації, підприємства, установи, а також після закінчення трудового договору, проте це здійснюється за умови обов'язкового працевлаштування [2]. Законодавство також передбачає встановлення неповного робочого дня для жінок, які мають дітей; час для годування дитини; обмежене використання праці жінок у нічний час; заборонено залучати вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до 3-х років, до робіт у нічний час, у вихідні дні та відправлення у відрядження; обмежене залучення жінок, у яких є діти віком 3-14 років чи діти-інваліди, до відправлення у відрядження; переведення на легку роботу вагітних жінок та жінок, у яких є діти віком до 3-х років [3].

Проте, в законодавствах є багато відмінностей, зокрема що стосується терміну декретної відпустки та грошових виплат. Ці та інші наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Відмінності у законодавстві України та Республіки Польща щодо тривалості відпусток для вагітних жінок та розмірів виплат

	Україна	Республіка Польща
Тривалість відпустки (вагітність та пологи)	Жінки мають право на оплачувану відпустку у зв'язку з вагітністю та пологами розміром в 70 днів перед початком пологів і 56 (при народженні 2 та більше дітей, або у випадку ускладнення пологів – 70) днів після пологів [1]. Отже, в сумі жінка має 126 або 140 днів відпустки. Відпустка призначається сумарно, тому строк післяпологової відпустки змінюється в залежності від того, скільки днів жінка взяла до пологів. Ця відпустка оплачується в розмірі середньої заробітної плати, а у випадку, якщо жінка безробітна – в розмірі 25% від прожиткового мінімуму [3].	Відпустка залежить від кількості народжених дітей за одне народження: 20 тижнів у разі народження однієї дитини; 31 тиждень у разі народження 2-х дітей; 33 тижні у разі народження 3-х дітей; 35 тижнів у разі народження 4-х дітей; 37 тижнів у разі народження 5-х і більше. Перший день відпустки – це день самих пологів, хоча за проханням жінки роботодавець може дати відпустку у зв'язку з вагітністю і пологами дещо раніше. Відпустка оплачується в розмірі середньої заробітної плати [5].

Виплати за народження дитини	41 280 гривень. Виплата здійснюється один раз в сумі 10 320 гривень, решта допомоги виплачується протягом наступних 3 років однаковими частинами (860 грн. на місяць) у порядку, що встановлений Кабінетом Міністрів України.	1000 зл. (приблизно 7200 грн). Одноразова виплата. Її отримують тільки ті сім'ї, чий дохід на одного члена сім'ї не перевищує 1922 зл. [4]
Декретна відпустка	За проханням жінки їй надається відпустка по догляду за дитиною до досягнення дитиною 3-х років. Якщо дитина потребує догляду вдома (це повинно підтверджуватися медичними висновками), відпустка може продовжуватися до досягнення дитиною 6 років. Мати дитини під час декретної відпустки має можливість працювати неповний робочий день чи виконувати трудові обов'язки вдома. Варто зазначити, що право на відпустку має не лише мати, а і батько дитини, дідусь, бабуся або родичі, які доглядають за дитиною. Під час знаходження даних осіб у відпустці, вони мають право працювати неповний робочий день або працювати вдома [2]. Також на прохання жінки до відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами роботодавець повинен додати щорічні, основну і додаткову відпустки незалежно від строку роботи жінки на даній посаді [3].	Існує кілька видів відпусток для догляду за дитиною: 1) <i>dodatkowy macierzyński</i> - додаткові 6 тижнів для матері після відпустки у зв'язку з пологами; 2) <i>urlup rodzicielski</i> - 26 тижнів, можуть бути використані як матір'ю, так і батьком. 3) звичайна відпустка на роботі + 2 роки неоплачуваної декретної відпустки зі збереженням робочого місця, яку можна брати частинами [4]. Різниця між основною і додатковою декретною відпусткою полягає в тому, що мати під час додаткової відпустки може працювати. З 2010 року відпустку в зв'язку з народженням дитини може взяти батько, - це так звана відпустка в розмірі 2-х тижнів. Може бути надана у той же час, коли мати перебуває в декреті. Отже, жінки у Польщі мають право на декретну відпустку, що оплачується, тривалістю 1 рік (52 тижні). За бажанням жінка може отримати додаткову неоплачувану відпустку на 2 роки [5].

Грошові виплати під час декретної відпустки	Відпустка у зв'язку з пологами оплачується у розмірі 100% від заробітної плати, одноразово. Також протягом 36 місяців держава надає грошову допомогу в сумі 41280 грн сумарно. Під час відпустки матері по догляду за дитиною (3 роки) здійснюється виплата допомоги за державним соціальним страхуванням.	Кількість грошових коштів, одержуваних щомісяця жінка може розподілити самостійно, є два варіанти: <ul style="list-style-type: none"> • 80 відсотків середньої заробітної плати щомісяця протягом 52 тижнів; • 100 відсотків середньої заробітної плати щомісяця в перші 26 тижнів декретної відпустки та 60 відсотків у наступні 26 тижнів [4].
---	--	---

Висновки. Проаналізувавши правове регулювання праці жінок, можна зробити висновок, що законодавство України відповідає більшості вимогам міжнародних документів з даного питання, до того ж в окремих випадках, зокрема стосовно тривалості відпустки стосовно вагітності та пологів, обсягу грошової допомоги, а також гарантій при розірванні трудового договору встановлює більш високі стандарти. Спостерігаються як спільні риси, так і значні відмінності із законодавством Республіки Польща щодо тривалості відпустки у зв'язку із пологами, декретної відпустки, а також розмірів грошових виплат за народження дитини та грошових виплат під час декретної відпустки.

Науковий керівник: Гусев А. М., к.б.н, доцент (каф. ОППЦБ КПІ ім. Ігоря Сікорського)

Література

1. Трудове право України: [навчальний посібник] / за ред. П.Д. Пилипенка. – К.: Істина, 2005. – 208 с.
2. Омельченко Т.В. Додаткові гарантії трудових прав жінок: режим неповного робочого часу та гнучкий графік роботи / Т.В. Омельченко, Т.В. Усенко // Актуальні проблеми права: теорія і практика. – 2013. - №27.– 78 с.
3. Грекова М.М. Сучасні тенденції міжнародно-правового регулювання праці жінок / М.М. Грекова // Форум права. – 2012. - №3. – 145 с.
4. Жінки та чоловіки на ринку праці України. Порівняльне дослідження України та ЄС. – К. : Компанія ВАІТЕ, 2011. – 32 с.
5. Отпуска связанные с рождением ребенка [електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://trudowoeprawowpolsze.wordpress.com>.